

Valtiovarainministeriö
Kunta- ja aluehallinto-osasto
valtiovarainministerio@vm.fi

Lausuntopyyntönnö 10.12.2014 VM093:00/2013

**LOHJAN KAUPUNGIN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ
METROPOLIHALLINTOA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI**

Lohjan kaupunginhallitus on käsitellyt otsikkoasiaa kokouksessaan 3.2.2015 § 61 ja päättänyt antaa hallituksen esityksestä metropolihallintoa koskevaksi lainsäädännöksi seuraavan lausunnon:
(Numerointi viittaa lausuntopyynnön ohjeistukseen.)

1. Metropolihallintolakiin liittyvistä kysymyksistä:

1a. Metropolihallinnon perustamisen tarkoitus ja tavoitteet

1b. Metropolihallinto ja sen jäsenkunnat (2-3 §)

Lohjan lausunto:
Metropolialueen tulisi muodostua koko Uudenmaan maakuntaliiton alueesta.

1c. Metropolihallinnon toimiala ja metropolihallinnolle siirrettävät tehtävät (4 § sekä esitykseen sisältyvät lakiehdotukset 2-20)

Lohjan lausunto:
Metropolihallinnon lakisääteinen toimiala ja tehtävät sekä sopimuksenvaraiset tehtävät ovat perustellusti eroteltu ja vastaavat sisällöltään Lohjan kaupungin näkemystä.

Eritryhuomiona todettakoon, että Lohja on jo pitkään ollut HINKU-kunta ja mm. siksi Lohja kannattaa ilmansuojelutehtävien osoittamista metropolille.

1d. Metropolivaltuusto (5 §)

1e. Metropolivaalit (7-13 §)

Lohjan lausunto:
Lohjan kaupunki esittää, että metropolivaltuuston valinta tapahtuu Uudenmaan liitossa käytössä olevalla menettelytavalla niin, että jäsenkunnat valitsevat edustajan valtuustoon kiintiökäytäntöä noudattaen.

1f. Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet (14-16 §)

1g. Metropolisopimus (17 §)

Lohjan lausunto:

Koska metropolisopimuksen laadinta alkaa todennäköisesti välittömästi metropolilain säätämisen jälkeen, haluaa Lohjan kaupunki mahdollisuuden osallistua sopimuksen laadintatyöhön heti alusta alkaen, eikä vasta metropolialueeseen liittymisen jälkeen.

1h. Kuntien maksuosuuksien määräytyminen ja valtion rahoitus metropolihallinnolle sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi metropolihallinnon valtionavustuksista (18-19 § sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi metropolihallinnon valtionavustuksista)

Lohjan lausunto:

Koska suuri osa kaupunkien maksuosuuksista tulee koostumaan joukkoliikenteen kustannuksista, on huolehdittava, että joukkoliikenne toteutuu toimivana myös metropolialueen reunoille ja laajoille maaseutualueille. Kuntien maksuosuuksien suuruuden ja palvelujen määrän sekä laadun on oltava asianmukaisessa suhteessa toisiinsa.

1i. Metropolihallinnon toiminnan käynnistäminen (22 §)

Lohjan lausunto:

Lohjan kaupunki haluaa olla edustettuna metropolihallinnon toiminnan käynnistämisprosessissa ja osallistua metropolin ja siihen liittyvien sopimusten valmisteluun alusta alkaen samoin oikeuksin kuin 3 § kunnat.

1j. Perussopimus (23 §)

1k. Ensimmäiset metropolivaalit (24 §)

1l. Metropolihallinnon järjestäytyminen (25 §)

1m. Metropolialueen laajentaminen (26 §)

Lohjan lausunto:

Pykälään tulisi lisätä sekä Lohjalle että Porvoolle oikeus osallistua metropolihallinnon järjestäytymiseen ja kaikkien metropolin liittyvien sopimusten valmisteluun yhtäläisin oikeuksin 3 §:n kuntien kanssa.

1n. Voimassaolevat viranomaisluvat, vireillä olevat asiat sekä voimassa olevat sopimukset ja sitoumukset (27-29 §)

1o. Henkilöstö (30 §)

1p. Lain vaikutukset

2. Maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseen (lakiehdotus 16) liittyvistä kysymyksistä:

2a. Metropolikaavan ohjaus- ja oikeusvaikutuksista osana kaavajärjestelmää

2b. Metropolikaavan muodostumista kahdesta osasta, suunnitelmaosasta ja toimeenpano-osasta sekä metropolisopimuksen sisältöä ja suhdetta metropolikaavaan

Lohjan lausunto:

Pykälässä ei ole riittävästi kuvattu sitä, mikä sitovuus ja merkitys toimeenpano-osalla on peruskuntaan nähden. Toimeenpano-osan pitäisi olla joustavampi ja yleispiirteisempi.

2c. Metropolialueen osoittamista suunnittelutarvealueeksi ja suunnittelutarveasioiden siirtoa metropolihallinnolle

Lohjan lausunto:

Koko metropolialueen osoittaminen suunnittelutarvealueeksi ei Lohjan mielestä ole järkevää. Kuntien kehityksen kannalta ei ole tehokasta siirtää suunnittelutarveratkaisujen myöntämistä koko metropolialueella metropolihallinnon tehtäväksi. Kuntien tulisi jatkossakin voida itse päättää ainakin suurimmilta osin suunnittelutarveratkaisujen myöntämisestä, jotta niiden myöntäminen ei ruuhkaudu metropolihallintoon.

3. Muihin lakiehdotuksiin (lakiehdotukset 2-15 ja 17-20) liittyvät asiat

4. Lausunnonantajan esille ottamat muut kysymykset:

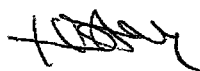
Lohjan lausunto:

Koko Suomen kehityksen kannalta on tärkeää, että maassamme on yksi vahva metropolialue. Suomi ei selviä globaalissa kilpailussa riittävän hyvin ilman vahvaa metropolia. Lohjan kaupunki pitää tärkeänä, että sote-ratkaisu tehdään ensin valmiiksi ja vasta sen jälkeen, kun tarkkaan tiedetään metropolihallinnon toimenkuva, jatketaan metropolihallintoa koskevan lainsäädännön valmistelua.

Lohjan kaupunki haluaa edelleen osallistua aktiivisesti metropolihallinnon valmisteluun muiden kuntien kanssa, jotta Lohjalla olisi edellytykset tehdä päätös mahdollisesta metropoliin liittymisestä ensimmäisen määrärajan kuluessa.

Lisäksi Lohjan lausuntoon oheistetaan virkamiesvalmisteluna laaditut muistiot siitä, mitä metropolimalli vaikuttaisi Lohjan joukkoliikenteeseen, ja mitkä olisivat vaikutukset Lohjan kaavoitukseen ja maankäytön suunnitteluun.

LOHJAN KAUPUNGINHALLITUS

Simo Juva
kaupunginjohtaja

Mikko Kuosmanen
kaupunginsihteeri

Hallituksen esitys eduskunnalle metropolihallintoa koskevaksi lainsäädännöksi, kommentit joukkoliikenteen osalta

- **Kohta 3.5.3,** "Metropolihallinnolle ehdotetaan siirrettäväksi HSL:n hoitamat tehtävät, ...Uudenmaan ELY-keskuksen joukkoliikenteeseen liittyvät tehtävät siirtyisivät myös metropolihallinnolle niiden kuntien osalta, jotka eivät ole HSL:n jäseniä, mutta joista lakiehdotuksen mukaan tulisi metropolihallinnon jäsenkuntia."
 - o Operatiiviset joukkoliikenneasiat siirtyisivät metropolihallintoon (suunnittelu, hankinta, järjestäminen, lippu- ja taksajärjestelmät ja lupavastuut). Metropolihallinto voisi ottaa hoitaakseen myös muita alueen tehtäviä (liityntäpysäköinti, strategisen tason suunnittelu, infran kehittäminen, joukkoliikenteen markkinointi ja informaation kehittäminen).
 - o Henkilöstöstä on esitetty, että Metropolihallintoon siirtyisi koko HSL:n henkilöstön lisäksi 1-2 ELYn joukkoliikennehenkilöä.
 - o Metropolihallinto olisi koko alueensa joukkoliikenteen toimivaltainen lupaviranomainen.
 - o Liikennejärjestelmäsuunnitteluvastuu siirtyisi metropolihallitukselle
- **Kohta 4.2.1,** "Joukkoliikenteen taloudellisista vaikutuksista voidaan arvioida vain vaihtoehtoa, jossa metropolisopimuksessa ja metropolihallinnon perussopimuksessa saavutetaan yhteisymmärrys kaikkien kuntien osallistumisesta yhtenäiseen lippujärjestelmään. Sen edellytyksenä on kuntien joukkoliikenteeseen maksama subventio."
- " ...ulkopuolisille kunnille yhteensä arviolta 30 miljoonan euron vuotuisen kustannuksen. ...Kun 30 miljoonasta eurosta vähennetään HSL:n ulkopuolisten kuntien nykyisin joukkoliikenteeseen käyttämät resurssit, jää näiden liittymisestä aiheutuvaksi kokonaiskustannusten kasvuksi 24-25 miljoonaa euroa vuodessa".
 - o Lohjalla tämä tarkoittaisi nykyisen, noin 500 000 euron vuosittaisen joukkoliikennekustannusten nousua yli kolmeen miljoonan euroon.
 - o Joukkoliikennekustannusten suunta on arvioitu Metropolihallinnon alettuakin kasvavan vuosittain.
 - o Metropolihallinnon valtionavustusta esitetään olevan maksimissaan 10 % kuntien tariffituen kokonaismäärästä.
 - o Valtion joukkoliikennekustannukset nousisivat myös nykyisestä mm. Uuden lippujärjestelmän, lakisääteisten uusien tehtävien ja resurssien kautta.
- **Kohta 4.2.2,** " Liikenteen järjestäminen ja joukkoliikenteen tehtävät siirtyisivät ehdotuksen mukaan nykyisten HSL:ään kuuluvien kuntien osalta HSL:ltä metropolihallinnolle. Helsingillä, Espoolla, Kauniaisilla ja Vantaalla on jo tällä hetkellä lakisääteinen velvoite hoitaa näitä tehtäviä yhteistoiminnassa. Muiden kuin edellä mainittujen kuntien osalta tehtävien siirtäminen metropolihallinnolle merkitsisi, että edellä mainitut tehtävät kuuluisivat jatkossa kuntien erityiseen toimialaan ja tehtävästä tulisi lakisääteinen."
 - o tämä huomioitava resursseissa

- **Kohta 4.3.1,** ” Tehtävien siirron voidaan arvioida kaventavan kuntien yleistä toimialaa jossain määrin enemmän niiden kuntien osalta, jotka eivät ole olleet joko lain nojalla tai vapaaehtoiseen sopimukseen perustuen HSL:n jäseniä...”
 - o Tätä kaventumista pyritään auttamaan ”takuupaikoilla”, joka pienen kunnan osalta voi tarkoittaa minimissään vain yhden paikan saamista metropolivaltuustoon.
 - o Luonnokseen on kirjattu: ”Takuupaikasta huolimatta on kuitenkin käytännössä todennäköistä, että reuna-alueiden ja erityisesti pienempien kuntien edustus metropolivaltuustossa jäisi seudun kuntien väestömäärällisistä eroista johtuen pieneksi”.

- **Kohta 4.5.3,** ” Metropolikaavalla ja metropolisopimuksella voidaan sitouttaa alueen toimijat nykyisiä suunnittelu- ja sopimusmenettelyjä paremmin sijoittamaan maankäyttö, asuntotuotanto ja palvelut hyvien kulkuyhteyksien varten”.
 - o parantaisi joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä, vähentää ruuhkaa ja kasvihuonepäästöjä.

Kommentit

Esitetty metropolihallinto muuttaisi joukkoliikenteen suunnittelua ja järjestämistä Lohjan (ja muiden ei HSL:n jäsenkuntien) näkökulmasta erittäin radikaalisti. Metropolihallinnossa joukkoliikenteen suunnittelun ja järjestämisen vastuu annettaisiin HSL:lle. Tämä malli vastaa toiminnaltaan ja kustannuksiltaan täysin niitä selvityksiä, missä kehyskunnat olisivat liittyneet HSL:n jäseniksi.

Olisi erittäin todennäköistä, että Lohjan kaupungin vaikutusmahdollisuudet joukkoliikenteen suunnitteluun ja rahoitukseen siirtyisivät metropolihallinnolle. Esityksessä on myös arvioitu, että joukkoliikennekustannukset moninkertaistuisivat kehyskunnissa, jotka eivät ole HSL:n jäseniä. Lohjalla tämä voisi tarkoittaa nykyisten, noin 500 000 euron vuosittaisten kustannusten nousua yli kolmeen miljoonaan euroon. Suunnitelmassa on myös ennustettu, että joukkoliikennekustannukset kasvaisivat vuosittain tämänkin jälkeen.

Joukkoliikennettä pitää kehittää ja siihen pitää panostaa myös taloudellisesti enemmän. Liikenteellisesti koko metropolialueen yhtenäinen liikenteen ja kaavoituksen suunnittelu, sekä yhtenäinen lippujärjestelmä toisivat joukkoliikenteen palvelutasoon parannusta ja varmasti myös uusia joukkoliikenteen käyttäjiä. Tosia asia kuitenkin on, että alueilla missä väestöpohja on alhainen, ei pelkkä liikenteen lisääminen ja yhtenäinen lippujärjestelmä riitä. Pitää panostaa myös olemassa olevien liikenteiden hyödyntämiseen, kehittämiseen ja kuljetusten yhdistelyyn (mm. vuoroliikenne, koulukuljetukset ja palveluliikenteet).

PM 12.1.2015

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä metropolihallintoa koskevaksi lainsäädännöksi.

Maankäyttö- ja rakennuslakiin esitetyt muutokset:

Helsingin metropolialueen väestökasvu ja taajama-alueiden laajeneminen edellyttävät alueen yhdyskuntarakenteen yhtenäistä suunnittelua. Metropolialueella on selkeä tarve nykyistä tarkempaan seudulliseen strategiseen suunnitteluun, joka kytketään tiiviisti maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitteluun. Uusien joukkoliikennekäytävien avaaminen edellyttää myös sitovaa maankäytön tehostamista ja yhdyskuntarakenteen hajaantumisen ehkäisemistä, minkä takia erityisesti liikennejärjestelmäsuunnittelun ja maankäytön suunnittelun tavoitteiden pitää olla yhtenevät ja suunnitteluprosessien pitää tapahtua samanaikaisesti.

Suomen ympäristökeskuksen taajamamäärittelyn mukaan Lohja ja Porvoo kytkeytyvät keskus- ja lähitaajamiensa muodossa yhdyskuntarakenteeltaan metropolialueeseen.

Metropolikaavan ohjaus- ja oikeusvaikutukset osana kaavajärjestelmää:

Hallituksen esityksessä kaavajärjestelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että metropolikaava korvaisi metropolialueella maakuntakaavan. Metropolikaava keskittyisi metropolialueen kehityksen ja kaavan tavoitteiden kannalta keskeisten kysymysten ratkaisemiseen ja siinä osoitettaisiin metropolialueen maankäytön, asumisen ja liikenteen tulevan kehityksen kokonaiskuva eli metropolialueen merkittävät asumisen, elinkeinotoimintojen ja muiden toimintojen alueet ja niiden kehittämisen kanssa yhteen sovitut liikenteen ratkaisut. Metropolikaavaan voisi tarvittaessa sisältyä yleis- tai osayleiskaavan kaltaisia tarkasteluja ja maankäyttöratkaisuja. Tällöin metropolikaava ohjaisi asemakaavoitusta yleiskaavan sijaan. Metropolikaava voisi suunnittelutarpeen mukaan olla myös yleispiirteisempi, esimerkiksi maakuntakaavan tapaan. Kunnille jäisi mahdollisuus laatia yleis- ja osayleiskaavoja ja ne olisivat joko metropolikaavaa tarkentavia tai merkitykseltään paikallisia.

Lohjan kaupunki katsoo, että metropolikaavan tulisi olla selkeästi pelkästään kuntakaavoitusta ohjaava. Metropolikaavan takia kunnan alueen kokonaisyleiskaava voi tulla tarpeettomaksi, mutta metropolikaava ei missään tapauksessa saisi suoraan korvata osayleiskaavaa jollain alueella. Metropolialueen kehityksen ja tavoitteiden kannalta keskeiset strategiset tavoitteet sekä maankäytön, asumisen ja liikenteen merkittävät kysymykset pitää pystyä ratkaisemaan yhden kaavamuodon eli metropolikaavan puitteissa ilman, että sitä sekoitetaan yleiskaavoitukseen. Esityksen perusteluissa eri kaavamuotojen suhde jää epämääräiseksi, minkä takia muutoksen vaikutukset kuntien kaavajärjestelmän kannalta ovat ennalta arvaamattomia.

Kaupungin mielestä varsinkin metropolikaavan osoittamilla keskeisillä alueilla parempi ratkaisu on helpottaa kuntien strategisten osayleiskaavojen laatimista. Kuntien laatimien osayleiskaavojen sisältövaatimuksiin pitää suhtautua samalla joustavuudella kuin metropolikaavan tarkemmiksi suunniteltujen osien osalta on valmistelutyössä tarkoitettu. Näin myös kunnat pystyisivät metropolikaavan asettamien reunaehtojen mukaisesti laatimaan ripeämmässä aikataulussa osayleiskaavoja ja edistämään asemakaavoitusta jo olemassa olevilla resursseilla. Sisältövaatimusten suhteuttaminen kaavan sisältöön koskee erityisesti valtion sektoriviranomaisten vaatimia selvityksiä.

Esityksen mukaan muihin kaavamuotoihin nähden metropolikaavassa korostuisi uutena painotuksena seudullisen maapolitiikan periaatteiden ja tavoitteiden esittäminen. Tämä vahvistaisi metropolikaavan merkitystä metropolialueen yhtenäisten maapoliittisten linjausten määrittelyssä.

Lohjan kaupungin näkökulmasta maankäytön tehostaminen metropolikaavalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti edellyttää mittavaa täydennysrakentamista keskeisillä alueilla. Erityisesti keskusta-alueilla, missä tiivistäminen on tarkoituksenmukaisinta, maanomistus on usein hyvin pirstoutunutta ja kaavoituksen aiheuttamat hyödyt ja haitat jakautuvat epätasaisesti. Muilla

keskeisillä alueilla odotukset alueiden arvon kehityksestä ovat iso haaste kaupunkien maapolitiikalle silloin, kun alueet eivät ole kaupungin omistuksessa. Uudistuksen yhteydessä tulee varmistaa, että maapolitiikan tavoitteiden ja periaatteiden lisäksi kuntien käytössä on myös toimivat työkalut metropolikaavan maapoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Metropolikaava ja sen toteuttamista koskevat määräykset olisi ehdotuksen mukaan otettava huomioon ja metropolikaavan toteuttamista olisi edistettävä laadittaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa. Yleiskaavan ollessa ilmeisessä ristiriidassa metropolikaavan kanssa, voitaisiin metropolikaavassa määrätä, että metropolikaava korvaa samaa aluetta koskevan aikaisemmin hyväksytyn yleiskaavan.

Lohjan kaupungin mielestä yleiskaavan korvaaminen suoraan metropolikaavalla merkitsisi voimakasta puuttumista kunnan viranomaisen hallintopäätöksellä hyväksytyyn asiakirjaan ja kunnan päätöksenteko-oikeuden sivuuttamista tavalla, joka ei ole kaavajärjestelmän toimivuuden kannalta tarpeellinen. Vaihtoehtoinen menettely olisi määritellä metropolikaavassa alue, jolla kunnan aiemmin laatima yleiskaava on ristiriidassa metropolikaavan kanssa eli kaava ei ole ajan tasalla ja velvoittaa kunta käynnistämään yleiskaavan muuttamisen metropolikaavan periaatteiden mukaiseksi.

Metropolikaavan muodostuminen kahdesta osasta, suunnitelmaosasta ja toimeenpano-osasta sekä metropolisopimuksen sisältö ja suhde metropolikaavaan:

Hallituksen esityksessä metropolikaavaan kuuluisivat suunnitelmaosa ja toimeenpano-osa. Suunnitelmaosa sisältäisi koko metropolialueen pitkän aikavälin tavoitetilan ja merkittävät ratkaisut yhdyskuntarakenteen, liikennejärjestelmän, joukkoliikenteen ja muiden toimintojen kehittämisestä. Metropolikaavan toimeenpano-osassa esitettäisiin kaavan toteuttamisperiaatteet, lähivuosien kehittämiskohteet ja toteuttamistoimenpiteet sekä toteuttamisjärjestys ja -ajoitus kaavan tarkoituksen edellyttämällä tavalla. Metropolikaavassa korostuisi muita kaavamuotoja voimakkaammin kaavan toteuttamisen ohjaaminen. Metropolikaavassa voitaisiin antaa määräyksiä, jotka kaavan tarkoitus ja sisältövaatimukset huomioon ottaen ohjaisivat yksityiskohtaisempaa suunnittelua, rakentamista ja kaavan muuta toteutusta. Toteutusta ohjaavat määräykset voisivat koskea esimerkiksi yleis- ja asemakaavoituksen ajoitusta ja eri toimintojen mitoitusta.

Esityksessä ehdotetaan laadittavaksi metropolisopimus, joka yhdessä metropolikaavan toimeenpano-osan kanssa korvaisi nykyisen MAL-aiesopimusmenettelyn. Metropolisopimus olisi keskeinen väline metropolikaavan toteuttamisessa ja siinä sovittaisiin kaavan toteuttamiseksi tarpeellisista metropolihallinnon, valtion ja kuntien sekä tarpeellisilta osin myös muiden keskeisten toteuttajatahojen toimenpiteistä ja niiden aikatauluista metropolikaavan toteuttamiseksi. Tarkoituksena on, että työnjako metropolikaavan toimeenpano-osassa annettavien määräysten ja metropolisopimuksen välillä voi olla joustava siten, että kaavaa laadittaessa voidaan harkita, miltä osin toteuttamista ohjataan toimeenpano-osan määräyksillä ja miltä osin metropolisopimuksella.

Lohjan kaupunki katsoo, että toimeenpano-osan ja metropolisopimuksen suhde jää esityksessä hyvin avoimeksi. Vaikka toisaalla sisältövaatimuksissa todetaan, että "metropolikaavan toteuttamistoimenpiteitä ja niiden ajoitusta määriteltäessä on pidettävä silmällä kaavan toteuttamisesta kunnalle ja muille kaavaa toteuttaville tahoille aiheutuvia kustannuksia", kaavan toimeenpano-osassa ei saisi olla kaavamääräyksiä, joilla on kuntaan kohdistuvia taloudellisesti sitovia välittömiä vaikutuksia vaan tällaiset asiat tulisi aina käsitellä erikseen sopimuksessa. Toimeenpano-osan tulisi olla yleispiirteisempi ja joustavampi esim. toteuttamisjärjestystä yleisemmin koskeva.

Metropolialueen osoittaminen suunnittelutarvealueeksi ja suunnittelutarveasioiden siirto metropolihallinnolle:

Hallituksen esityksen mukaan metropolialue olisi kokonaisuudessaan suunnittelutarvealuetta. Metropolihallinto, joka laatisi metropolikaavan, käsittelisi myös suunnittelutarveasiat. Suunnittelutarveratkaisu voitaisiin metropolialueella myöntää vain erityisestä syystä. Lähtökohtana olisi, että rakentaminen perustuisi kaavaan. Erityisiä syitä ei ilmaistaisi laissa, vaan niiden olemassaolo harkittaisiin tapauskohtaisesti voimassa olevan lain poikkeamista koskevan sääntelyn tapaan..

Lohjan kaupungin mielestä suunnittelutarveratkaisujen päätösvallan siirtäminen metropolihallinnolle ei ole tarkoituksenmukaista. Operatiivisen päätösvallan siirtäminen yksittäisissä lupa-asioissa on ristiriidassa metropolihallinnolle ja -kaavoitukselle asetettujen tavoitteiden kanssa, joissa korostetaan erityisesti strategista maankäytön ohjaamista keskeisillä alueilla.

Metropolihallinto muodostaa kokonaan uuden lupaviranomaisen ja on näin omiaan lisäämään ja monimutkaistamaan hallinnollisia rakenteita. Valmistelutyö vaikuttaa tältä osin keskeneräiseltä. Esitetyt muutokset eivät näytä koskevan poikkeamispäätöksiä, mikä tarkoittaa että lupaviranomaisia olisivat eri tilanteissa Uudenmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus, kunta tai metropolihallinto. Esityksen mukaan metropolihallinto voisi määrätä rakennuskiellon kaavan valmistelua varten, mutta on poikkeamisenmenettelyssä lausunnonantaja. Esityksestä ei käy tarkemmin ilmi, ratkaistaanko hankkeet, joissa on sekä suunnittelutarve että poikkeamistarve, eri viranomaisissa. Kansalaisen kannalta järjestelmä olisi hajanainen ja epäselvä. Suunnittelutarve- ja poikkeamisasioissa päätösvaltaa on siirretty myös kuntiin päin lähemmäs asiakkaita ja kansalaisia, mikä mahdollistaa asioiden ratkaisun kohtuullisessa ajassa.

Kaupunki kiinnittää huomiota myös siihen, että ympäristöministeriö on asettanut valmistelu- ja yhteistyöryhmän valmistelevaan seudullista rakennusvalvontaa. Toistaiseksi ei ole tiedossa, koskeeko uudistus mahdollisesti myös suunnittelutarve- ja poikkeamiasioita. Tämä tekee kokonaisuuden hahmottamisen entistä monimutkaisemmaksi.

Kuntiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa oletetaan, että menettely säästää kuntien resursseja. Valmistelumenettelyä ei ole perusteluissa kuitenkaan tarkemmin avattu. Jos valmistelu noudattaa samoja linjoja kuin nykyinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja kuntien välinen työnjako, hakemusten vastaanotto, neuvonta ja lausuntojen valmistelu paikallisen asiantuntemuksen pohjalta tulee viemään edelleen suurimman osan kuntien tällä hetkellä käyttämistä resursseista. Kokonaisresurssien tarve kasvaa kaksivaiheisen menettelyn kautta.

Lohjan kaupungin mielestä erityisten syiden lisääminen suunnittelutarveratkaisun edellytyksiin selkeyttää ja ohjaa myös kuntien päätöksentekoa aiempaa tehokkaammin sen lisäksi, että viranomaisten edellytetään oman toimivaltansa ja aktiivisuutensa puitteissa toimivan aktiivisesti metropolikaavan tavoitteiden ja ratkaisujen edistämiseksi ja toisaalta pidättäytymään toimenpiteistä, jotka saattaisivat vaikeuttaa metropolikaavan toteutumista. Näin muut suunnittelutarpeeseen ja metropolikaavan oikeusvaikutuksiin liittyvät muutokset ovat riittäviä uudistuksille asetettuihin tavoitteisiin pääsemiseksi ilman, että päätösvaltaa siirretään, jolloin tarvitaan aiempaa enemmän resursseja ja käsittelyajat pitenevät. Päätösvallan säilyessä kunnilla metropolihallinnolle pitäisi antaa valitusoikeus suunnittelutarveratkaisuihin.

Metropolikaavan laatiminen:

Hallituksen esityksessä metropolikaavan laatii ja hyväksyy erikseen perustettava metropolihallinto. Sen mukaan Uudenmaan liitosta tulisi siirtää metropolihallintoon arviolta kaksi kolmasosaa maakuntakaavoitukseen nyt käytettävistä resursseista. Metropolikaava olisi lakiehdotusten mukaan kuitenkin maakuntakaavaa yksityiskohtaisempi, minkä vuoksi henkilömäärän ei voida arvioida riittävän metropolikaavan valmisteluun. Voimavaroja tarvittaneen noin kaksinkertainen määrä, jotta metropolikaavoituksesta ei muodostu koko kaavoituksen

pullonkaulaa. Esitykseen sisältyvän vaikutusten arvioinnin mukaan Uudenmaan liitolle jäisi edelleen vastuu maakuntakaavoituksessa toimialueellaan metropolialueen ulkopuolella.

Lohjan kaupunki kiinnittää huomiota jo aikaisemmalla lausuntokierroksella esille nostettuun riskiin, että uudistuksella syntyy uusia keinotekoisia hallintorajoja ja yhteistyö aluerajauksen ulkopuolelle jäävien kuntien kanssa hankaloituu. Myös reuna-alueen kuntien maankäyttö on sidoksissa metropolialueen ratkaisuihin, varsinkin isojen liikennehankkeiden osalta. Maakuntakaavoitukseen jäävät reuna-alueet muodostavat myös epäyhtenäisen kokonaisuuden.

Maankäytön näkökulmasta metropolihallinto voidaan muodostaa Uudenmaan liiton organisaation pohjalta, mutta myös niin, että aluetta ei tarvitse jakaa kahteen erilliseen hallinnolliseen organisaatioon. Koko Uudellamaalla maakuntakaavoitus kohdistuisi lainsäädännön mukaan kahdelle eri vyöhykkeelle ja metropolivyöhykkeelle laadittava kaava nimettäisiin metropolikaavaksi ja siihen kohdistuisivat lainsäädännössä metropolikaavalle tarpeelliseksi katsotut tiukemmat sisältövaatimukset ja ohjausvaikutukset.